

Armoede en senioren

In de media wordt over senioren gesproken alsof het één groep is, die een tweede huis in het buitenland hebben, continue op vakantie gaan met hun camper of caravan (nu even niet door de pandemie) en genieten van hun pensioen.

Er is een groep senioren die het niet zo goed getroffen heeft en daar komt Koepel Gepensioneerden via de commissies Zorg, Wonen, Welzijn en Koopkracht voor op. Samen met de Landelijke Cliëntenraad (www.landelijkeclientenraad.nl), die officieel gesprekspartner is van de landelijke overheid en waarin de seniorenbonden vertegenwoordigd zijn.

Senioren staan drie keer zo vaak rood op hun bankrekening als senioren met eigen vermogen, hebben bijna vijf keer zo vaak een uitstaande schuld en zijn vier keer zo vaak in problemen gekomen met de kosten van vaste lasten of boodschappen (SCP Armoede in kaart 2019). Voor senioren die een tijd in het buitenland hebben gewoond en geen volledige AOW hebben opgebouwd, is de situatie nog nijpender. Datzelfde geldt voor mensen die vanuit het buitenland naar hier zijn gekomen om te werken.

Uit onderzoek van het SCP blijkt dat er relatief veel huishoudens zijn met een zwakke inkomenspositie onder drie groepen: oudere senioren (75+), gescheiden vrouwen en niet-westerse allochtonen. Dat heeft volgens het SCP te maken met hogere zorgkosten, naarmate de leeftijd vordert. Zij wijzen dit aan als de hoofdoorzaak van de armoede onder 90-plussers. De problemen bij niet-westerse allochtonen worden vooral veroorzaakt doordat ze slechts een partiële AOW hebben opgebouwd. Dat wordt nijpend als de pensioenopbouw ontbreekt of zeer beperkt is.

Armoede ontstaat niet bij de pensioenleeftijd, daar gaat een traject aan vooraf. Personen tussen de 55 en 65 jaar lopen het meeste risico om langdurig in armoede (CBS) te moeten leven; door arbeidsongeschiktheid en werkloosheid, zonder zicht op nieuw werk. In deze tijd met veel ontslagen door de pandemie wordt dat versterkt. Dat loopt door na de pensioengerechtigde leeftijd. Daarmee dreigt de armoede onder senioren een continu fenomeen te worden.

Steeds minder kunnen senioren hun uitgaven aanpassen, omdat het onvermijdelijke kosten zijn die bovendien voortdurend stijgen: sterke stijging van huur/woonlasten, stijging zorgkosten en lokale lasten (gemeente, waterschap), uitblijven indexatie of zelfs korting op aanvullende pensioenen, stijging energielasten, hogere uitgaven dagelijkse boodschappen en dienstverlening (onder meer door stijging Btw-tarief, maximering eigen bijdragen WMO).

Het grootste deel van deze senioren in armoede kunnen bovendien hun inkomsten niet verhogen door bij te werken. Door ziekte en afgenomen kracht is betaalde arbeid voor velen uitgesloten. Desondanks zien we een toename van het aantal werkende senioren. Daarvan werkt slechts een deel omdat ze doorwerken leuk vinden, voor velen is het bittere noodzaak.

De LCR zal voorstellen doen tijdens de begrotingsbehandeling van het ministerie SZW om deze armoede aan te pakken.

Mary van der Horden